

ЖАҢА БУЫН ЖАС МАМАНДАРДЫҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ МЕН МҰРАТТАРЫ ЦЕННОСТИ И ИДЕАЛЫ НОВОГО ПОКОЛЕНИЯ МОЛОДЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ

берілген өжеттік, қайсарлық сияқты қасиеттер болашақ ұрпақты да тек алға, жаңа белестерге жетелейтіні анық.

Шығыстан алтын күн нұрын төгіп, еркіндіктің самалы ескен осы кезеңнің баянды болатынына кәміл сенемін.

Арманымыз бен болашақ мақсаттарымызға қиял бітірген, Тәуелсіздігіміздің жолында халқымыз бұралаң-бұлтарысы көп жолдан аман шығып, ел саясаты реттеліп, көркейген шағымыз алдағы табыстарымыздың айшықты айнасы болғай!

Қиялыма қанат бітірген, Тәуелсіздігіміздің 30 жылдығына мына шумақты арнаймын.

Ел еңсесін көтеретін күн туды,
Әлем білді қайсар «Қазақ» ұлтымды.
Тарихымның бетін бүгін парақтай,
Санама кеп салиқалы сыр тұнды.

Әр қазақтың тілегі ғой қашанда,
Байыппенен белді буып, бас алға.
30 жылдың желегінде қол бұлғай,
Ғасырларым күлімдесін тасаңда.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Ойнет жаңалықтарсайты: <https://www.oinet.kz/e/action/ShowInfo.php?classid=36&id=15289> © Oinet.kz

2. <https://martebe.kz> «tauelsizdik...» Тәуелсіздік туралы эссе Martebe.kz білім сайты <https://martebe.kz> «tauelsizdik»

ӘОЖ 323(574)

ҚАЗІРГІ ҰРПАҚТЫҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ МЕН МҰРАТТАРЫ

Нуртаева А.Н., 1 курс, қаржы мамандығы, экономика және құқық институты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті

Абжанова А.К., экономика ғылымдарының магистрі, аға оқытушы, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті

«Жастар кез-келген қоғамның ажырамас бөлігі ретінде, қоғамды модернизациялау мен тұрақтандырудың көптеген процестеріне қатысады, болып жатқан өзгерістердің өзіндік көрсеткіші ғана емес, сонымен қатар болашақ инновациялық қоғамның әлеуетін қалыптастырады». Бұл жұмыстың мақсаты-қазіргі жастардың құндылықтарын, оның қалай өмір сүретінін, не ойлайтынын, не нәрсеге ұмтылатынын анықтау. Құндылықтар жеке тұлға мен қоғам жүйесін біріктіруде маңызды рөл атқарады.

Тәуелсіздік дәуірі қарлығаштарының алды 30-ға таяды. Бұл кезеңде жастар білім алып, тәжірибе жинақтап, тіпті кейбірі ақыл тоқтатып та үлгереді. Қазіргімізде 14 пен 29 жасарасындағы 4 миллионғатарта жас бар. Жастар-болашақтың негізін құрайтын өте кең әлеуметтік-демографиялық топ. Қоғамның болашақ өмірі, оның мәдени және материалдық тұрғыдан дамуы қазіргі жастардың қалауына толығымен байланысты. Сондықтан қазіргі жастардың құндылықтары туралы мәселе барған сайын маңызды бола түсуде.

ЖАҢА БУЫН ЖАС МАМАНДАРДЫҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ МЕН МҰРАТТАРЫ ЦЕННОСТИ И ИДЕАЛЫ НОВОГО ПОКОЛЕНИЯ МОЛОДЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ

Кең мағынада, адам құндылықтары – бұл құбылыстар мен шындық объектілерінің олардың қоғамның, әлеуметтік топтың, жеке тұлғаның қажеттіліктеріне сәйкестігі немесе сәйкес келмеуі тұрғысынан маңыздылығы [1].

Қазіргі заман жастары, атап айтсақ Тәуелсіз мемлекетте өмір сүріп жатқан жас буын ХХ ғасыр жастарынан айтарлықтай айырмашылық жасайды. Бірақ, бұл жастардың жалпы-адамзаттық құндылықтардан түбегейлі арылды дегенді білдірмейді. Әрине, бәрі бірдей саналы емес, есесіне білім деңгейі тұрғысынан қазіргі жастардың мүддесі аса жоғары. Өз кезегінде білімге құштар жас буынның негізгі тобы ілесіп келеді. Заман жастарының бойында – байсалдылық, рахым, қанағат, ұждан этикалды қасиеттері толық қалыптаспағанымен, алға ұмтылу, қайсар мінездері әлі де болса көрініс табады [2].

Әр ұрпақ жаңа ойлаумен, басқа құндылықтар мен нанымдарды таңдаумен сипатталады. Қазіргі жастар аға буын өкілдерінен амбицияларымен ерекшеленеді және өз өмірін телефонсыз және интернетсіз елестете алмайды. Жасөспірімдер мен жастардың санасында жаңа мұраттар орнықты [3].

Қазіргі уақытта жас ұрпақты және оның құндылық бағдарларын зерттейтін көптеген ғылыми зерттеулер бар. Бұл зерттеулер пәнаралық сипатқа ие және мәдениеттану, психология, маркетинг және басқа ғылымдар тоғысында жүзеге асырылады. Біріншіден, біздің ойымызша, қазіргі ұрпақтың ерекшелігін және оның құндылық мұраттарын зерттеу философиялық білім саласында болуы керек, өйткені ұрпақ – бұл бірдей әлеуметтік-мәдени, тарихи өмір сүру жағдайларын ғана емес, ең алдымен жалпы дүниетанымды біріктіретін адамдар тобы.

ХХ ғасырдың 80-90-шы жылдары дүниеге келген жастардың қазіргі ұрпағын ғалымдар «Ү» ұрпағы немесе Интернет ұрпағы деп атайды. Екінші атау толығымен негізделген, өйткені бұл ұрпақ қазіргі ақпараттық технологиялар саласында қалыптасады. Бұл ұрпақ оның дүниетанымын анықтайтын және анықтайтын екі шындықта бар: виртуалды және нақты.

Белсенді жастардың бұл буынын «Хай-тек» буыны деп те атайды. Технологиялық ұрпақ-бұл ағылшын тіліндегі «digital Native» термині – жоғары технологиялар әлемі өзінің мекендейтін жері болып табылатын сандық адам. Виртуалды шындық осы ұрпақтың болуы мен құндылық параметрлерін анықтайды: ол әлеуметтіліктен, тұлғааралық нақты қатынастардағы тамырдан айырылады, өйткені олардың қарым-қатынасының негізгі құралы рухани қатынастар емес, сандық. Бұл руханиятқа, мәдени тәжірибені таратуға және таратуға орын жоқ белгілі бір әлеуметтіліктен алынған адамдардың ұрпағы.

Қазіргі жастар бүгінгі өмірге бейімделген. Егер олардың ата-аналары үшін бай тәжірибе қымбат әлеуметтік капитал болса, онда трансформация жағдайында маңызды ресурстардың бірі, өмір сүру әдісі кез-келген «мәңгіліктің» құндылықтарын қабылдамау немесе тез қайта түсіну қабілетіне айналады. Осы қасиеттердің арқасында жастар өзгеретін өмір сүру жағдайларына оңай бейімделеді, нарықтық тәжірибелермен жеке өмір сүру әдістерін тез үйренеді, жаңа тұтынушылық ұсыныстарға барабар жауап береді, ақпараттық желілерге оңай қосылады, технологияларды игереді.

Зерттеуші М.Атаджанов қазіргі ұрпақтың құнды мұраттарына қатысты пессимистік болжамды береді. Ол цифрлық технологиялардың дамуы, жаңа дүниетанымы бар, қоғамдық сана саласындағы маңызды өзгеріс болып саналатын жаңа ұрпақ өсіп келеді деп санайды. Технологияның өсуіне байланысты адамдардың санасы және олардың өмірге деген көзқарасы өзгереді. Адамзат өмірді жеңілдетудің жаңа мүмкіндіктерін ойлап табады, бұл онымен жаңа проблемалар туғызады, олардың ішіндегі ең бастысы-нақты әлеуметтік байланыстар орната алмау.

ЖАҢА БУЫН ЖАС МАМАНДАРДЫҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ МЕН МҰРАТТАРЫ ЦЕННОСТИ И ИДЕАЛЫ НОВОГО ПОКОЛЕНИЯ МОЛОДЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ

Әрине, цифрлық технологиялар қазіргі ұрпақ үшін күнделікті өмір. Олар үшін бұл ыңғайлылық, жайлылық, өмірді жеңілдететін нәрсе. Бұл инфантилизмнің дамуына, абайсыздық пен жеңілдіктің дамуына ықпал етеді: "у" ұрпағының балаларының негізгі ерекшеліктері-олар тәуелсіз жауапты өмірді бастауға немесе өз ошақтарын құруға асықпайды.

Екінші жағынан, біздің ойымызша, біз мұндай пессимистік болжамдар жасамас едік. Американдық әлеуметтанушы с. Херрингтің айтуынша, бүгінгі жас ұрпақтың санасы екі бағытта сипатталады. Онда алдыңғы буын мен қазіргі заман тұрғысынан аспектілер бар: "бүгінгі жастар қызықтыратын және уақытты өткізетін барлық нәрсені "х ұрпағы"ойлап тапты және шығарды. Ал Херрингтің айтуынша," х ұрпағы " Интернет – технология саласындағы толық перспективалар мен мүмкіндіктерге қол жеткізе алмайды. Шынайы" интернет- ұрпақ", Геррингтің айтуынша, шамамен 20 немесе 30 жылдан кейін келуі керек»

Қазіргі ұрпақтың көрсеткіші оның жоғары өзгергіштігі, фрагменттілігі және дүниетанымының мозаикасы, бұл оны әлеуметтік өзгерістерге бейімделетін етеді деп қорытынды жасауға болады. Y ұрпағы үшін басты құндылықтар білім және осы білімді шынайы өмірде пайдалану қажеттілігі болып табылады: "бұл өзінің негізгі ресурсы – білімді бағалайтын жоғары білімді адамдардың ұрпағы. Олар білім қоғамында дүниеге келді және бұл білімді басынан бастап қолданады. Олар ақпаратты өмір бойы саусақтарының ұшында алып жүреді". Қазіргі ұрпақ – бұл білім басты құндылыққа айналатын ұрпақ-бұл басқалардың өздеріне қатысты кез-келген ақпараттық зорлық-зомбылық пен тәлім-тәрбие туралы білетін және білмейтін білгірлердің ұрпағы. Білгірлердің бұл ұрпағы білімге ие, бірақ әрқашан қалай әрекет етуді білмейді, бұл білімді "қалай" басқаруды білмейді, бірақ бұл үшін әлеуметтік-мәдени өзара әрекеттесу тәжірибесін беретін және жалпы мәдениеттің маңызды элементі ретінде ұрпақтар арасындағы байланысты қамтамасыз ететін алдыңғы буынмен тығыз қарым-қатынас қажет.

Сонымен қатар, бұл жас ұрпақтың өмірінің бір бөлігі ғана екенін түсіну керек. Көп нәрсе жас өспірімдер мен жастардың өздері үшін қандай құндылықтарды таңдайтынына байланысты.

Қазіргі әлемде қауіптермен азғырулар көбейіп келеді. Бірқатар сарапшылардың пікірінше, себептердің бірі – ашық ақпараттық кеңістік. Біз балаларға әртүрлі ақпаратты, көбінесе теріс ақпаратты тұтынуға мүмкіндік береміз. Бүгінгі таңда біз назар аудару үшін, белгілі бір таңдаудың пайдасына шешуші болатын секундтың үлесі үшін күрес жүріп жатқандығымен айналысамыз. Бұл гаджетті сатып алудан бастап діни бағытты, өмірлік бағдарларды, жалпы өміржолын таңдауға дейінгі барлық нәрсеге қатысты.

Құндылықтар туралы айтқанда, олардың негіз қалаушы болып табылатындарына тап өту қажет – бұл экономиканы, саясатты дамыту, елдегі тұрақтылықты қолдау үшін базалық жағдай ретінде қоғамдық келісіммен жалпыұлттық бірлік. Бұл құндылықтарды жас ұрпақ қабылдауы, оларды одан әрі қалыптастырумен таратудың жалпы тәсілдері болуы маңызды [4].

Пайдаланылған әдебиет тізімі

1. <https://informburo.kz/>
2. <https://massaget.kz/blogs/27068/>
3. <https://infourok.ru/>
4. <https://kazpravda.kz/>